

KO TE

KAHITI O NIU TIRENI.

HE MEA TA I RUNGA I TE MANA O TE KAWANATANGA.

PONEKE, TAITE, NOWEMA 8, 1900.

Panui i raro i nga tikanga o "Te Ture Kararehe, 1893."—Nama 582.

KUPU WHAKAATU KI NGA TANGATA WHAI-POAKA.

Te Tari Whakahaere i te Mahi Ahu Whenua, Poneke, Hanuere 17, 1900.

I TE mea kua kitea kua pa te mate piwa poaka ki nga poaka o etahi wahi e tatahi ana te takoto i roto i nga motu nei, he tono tenei ki nga tangata whai poaka kia tere tonu te tuku i te kupu ki te Kai-tirotiro Kararehe o te takiwa, hei whakaatu kua pangia kua matemate rawa atu ranei etahi o nga poaka e haere ana i roto i a ratou kahui poaka. Ki te pangia he poaka e te mate ahakoa iti noa iho nei, ki te uru ranei nga poaka ki etahi atu kua pangia e te mate, kua aua poaka e kawea ketia kia tirotirohia ra ano taua mea e te Kai-tirotiro Kararehe.

E tino tika ana kia tino patua rawatia tenei mate, he mate tino kino, tino kaha hoki te toro haere, tatemea hoki ma te mau tonu o te tupu haere o te mahi hanga pekana e mau tonu ai hoki te tupu haere o te mahi whakatete kau.

Na reira, he tono atu tenei kia tino tautokona e nga tangata whai poaka nga tikanga e panuitia nei.

Na JOHN D. RITCHIE, Tino Kai-Tirotiro Kararehe.

NGA TEKIONA 25 ME 27 O "TE TURE KARAREHE, 1893."

25. ME tuku whakaatu ia tangata whai kararehe kua pangia e te mate, kararehe ranei e whakaroa ana kua pangia e te mate, ki te Kai-tirotiro Kararehe o te wawahanga takiwa e haere ai nga kararehe pera i roto, i nga haora e rua-tekau-ma-wha i muri tonu i te wa i kitea ai i maharatia ai ranei i pa he mate pera ki aua kararehe, a me tiaki aua kararehe pera kia kua e uru atu ki etahi atu kararehe. Ka taea ia tangata ia tangata, e takahi ana i nga tikanga o tenei tekiona, ina ka whakataua te he ki runga ki a ia, te whiu kia utu i te whaine kia kua e iti iho i te £5 kia kua e hipa ake i te £50, mo ia ra mo ia ra i tureiti ai ia ki te whakarite i te tikanga i kiia nei kia mahia e ia.

27. Ko ia tangata nana nei i whiu, i tuku ranei i tana kai-whakahaere, i tana kai-mahi ranei kia whiu, i te mea kaore i whakaetia e te Kai-tirotiro Hipi, i etahi kararehe kua pangia e te mate, ka tuku ranei kia marara haere nga kararehe mate i runga i tetahi whenua, ka whiu ranei, ka tuku kia haere noa te kararehe kua pangia e te mate i runga i tetahi huanui, ka taea kia whiua ia kia utu ia mo ia ra mo ia ra i whiua i tukua kia haere, i tukua kia marara haere nga kararehe pera, i te whaine kia kua e hipa ake i te £50 kia kua e iti iho i te £2.

Panui Whakarite i te ra e tuhituhia ai nga kupu whakaatu e tau ana kia tuhia i raro i nga tikanga o "Te Ture Tuhi Kupu Whakaatu i te Tikanga o nga Mahi Ahu-whenua, Whakatupu Karareke hoki, 1895."

[Panui Nama 598.]

RANFURLY, Kawana.

OTA A TE KAUNIHERA.

I te Whare o te Kawana, i Poneke, i tenei te 26 o nga ra o Hepetema, 1900.

Tu ana i reira:

KO TE KAWANA I ROTO I TONA KAUNIHERA.

I RARO i nga mana kua whakataua nei ki runga ki a ia i raro i nga tikanga o "Te Ture Tuhi Kupu Whakaatu i te Tikanga o nga Mahi Ahu-whenua, Whakatupu Karareke hoki, 1895" (ka kiia i muri ake nei "ko taua Ture"), tenei te Kawana o te Koroni o Niu Tirenī, i runga hoki i te kupu whakaae o te Kaunihera Whiriwhiri o taua koroni, te whakahau nei, te ki nei, ko nga kupu whakaatu e tau nei kia tuhia i raro i nga tikanga o te rua o nga tekiona o taua Ture, me timata te tuhi i te tekau-ma-rima o nga ra o Oketopa, kotahi mano e iwa rau, a me whakahaere tonu taua mahi i ia ra, i ia ra, tae atu ki te tekau o nga ra o Nowema, kotahi mano e iwa rau, a ka ki nei ia me whai mana tenei Ota a te Kaunihera i te tekau-ma-rima o nga ra o Oketopa, kotahi mano e iwa rau, me nga ra i muri iho.

ALEX. WILLIS,
Kai-tuhituhi o te Kaunihera.

He panuitanga tenei i nga tikanga o te Waraati a Te Kawana i whakaputaina, i runga i nga ritenga o "Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894," unu i nga here e mau ana inaianei i runga i te whenua e mau nei te whakaaturanga i raro iho nei.

Te Ra i whakaputaina ai te Waraati a te Kawana.	Nga tikanga o te Tiiti, Pukapuka ranei i mau ra aua here i roto.	Te Whakaaturanga o te Whenua
Nowema 1, 1900 ..	He Ota Wehewehe o te Kooti Whenua Maori, i whakaputaina i te 19 o nga ra o Hepetema, 1883, kia a Ruta Tawhiao me totahi atu, me te mau o enei kupu here i roto, ara: "E kore e taea e nga tangata o roto o te karaati te whenua nei te tuku mo te wa roa atu i te rua-tekau-ma-tahi nga tau, ki te kore e matua whakaaetia e te Kawana, haunga ia te tuku a-wira"	Tera piihi whenua katoa 101 nga eka e 33 nga paati i roto nui ake, iti iho ranei, kei roto i te Takiwa o Papeti Pei, e mohiotia ana te ingoa, ko Manukawhitikitiki C.

KOOTE WHAKAWA TUARUA KI RAWENE, HOKIANGA, A TE 31 O NGA RA O OKETOPA, 1900.

"Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894."

Tari Kooti Whenua Maori, Akarana.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai ka noho te Kooti Whakawa Tuarua ki Rawene, Hokianga, a te 31 o nga ra o Oketopa, 1900, ki te uiui ki te whakatau hoki i te tono whakawa tuarua mo te whakataunga a te Kooti Whenua Maori e mau nei te whakaaturanga i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ko nga tangata katoa e whai tikanga ana ki taua tono me haere ki reira a taua ra.

I tuhia i tenei te 18 o nga ra o Oketopa, 1900.

HEMI W. PARAONE,
Kai-Rehita.

[Akarana, 1900-50.]

KUPU APITI.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.	Whakataunga e tonoa nei he whakawa tuarua.
27	Wiremu Paati, Mehaka Patutai, Te Kohe Tabere, Wi Netana, Hami W. Kingi, Hone Toia, Wi Totoia, Tote Mocaraka, Aramiha Netana, Waata Paati (440-2, 1/121)	Puha	He whakataunga i puta i te 17 o nga ra o Pepuere, 1900, mo nga take paanga ki te whenua.

KOOTE WHENUA MAORI KI RAWENE, HOKIANGA, A TE 14 O NGA RA O NOWEMA, 1900.

"Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894."

Tari Kooti Whenua Maori, Akarana.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai ka tu te Kooti ki Rawene, Hokianga, a te 14 o nga ra o Nowema, 1900, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga o te tono e mau i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ki te kore te Kooti e tu a taua ra ka tu a muri tata atu ina watea i etahi atu o ona raruraru.

I tuhia i tenei te 25 o nga ra o Oketopa, 1900.

HEMI W. PARAONE,
Kai-Rehita.

[Auckland, 1900-51.]

KUPU APITI.

TONO WHAKAWA WEHEWEHE.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.
2	Thomas Mahon Minchin (na ona roia, Earl raua ko Campbell) ..	Mangamuka East A Nama 1B.

KOOTI WHENUA MAORI KI TE KUITI, A TE 13 O NGA RA O NOWEMA, 1900.

"Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894."

Tari Kooti Whenua Maori, Akarana.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai ka tu te Kooti Whenua Maori ki Te Kuiti, a te 13 o nga ra o Nowema, 1900, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga o te tono e mau i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ki te kore te Kooti e tu a taua ra ka tu a muri tata atu ina watea i etahi atu o ona raruraru.

I tuhia i tenei te 29 o nga ra o Oketopa, 1900.

HEMI W. PARAONE,
Kai-Rehita.

[Akarana, 1900-52.]

KUPU APITI.

TONO WHAKATU KAI-RIIWHI KI NGA PAANGA WHENUA.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.	Te tangata kua mate.
523	Remana Nutana mo Amiria me Wahanga (498-35, 7/130)	Te Akau Nama 2	Wetini Mahikai.

KOOTI WHENUA MAORI KI WHANGANUI, A TE 15 O NGA RA O NOWEMA, 1900.

"Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894."

Tari Kooti Whenua Maori, Poneke.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai ka tu te Kooti Whenua Maori, ki Whanganui, a te 15 o nga ra o Nowema, 1900, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga o nga tono e mau i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ki te kore te Kooti e tu a taua ra ka tu a muri tata atu ina watea i etahi atu o ona raruraru.

I tuhia i tenei te 6 o nga ra o Nowema, 1900.

NA ROPATA HIMI,
Kai-Rehita.

[Wellington, 1900-58.]

KUPU APITI.

TONO KIA WHAKATUTURUTIA NGA TUKUNGA WHENUA.

Nama.	Te Ahua o te tuku.	Te ra i hainatia ai.	Te ingoa o te whenua.	Nga ingoa o nga tangata e whai tikanga ana ki taua whakaranga.
368	He hoko (1900-229)	27 o nga ra o Hepe-toma, 1900	Mangatipona ki te Hauauru D Nama 2	Uru te Angina ki a Percival James Wybourne.

TONO WHAKAWA TAKE PAANGA.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.
369	Hori Kerei Paipai (Wh. 555-5)	Kaitoke.

TONO WHAKAWA WEHEWEHE.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.
370	Hetarakā Tautahi me Tapapa Whiro (Wh. 24-7)	.. .. Karaka C Nama 2.
371	Hone te Wata (Wh. 143-5)	.. .. Ngongohau Nama 2.
372	Hone te Wata (Wh. 180-1)	.. .. Onetere Nama 3.

TONO WHAKATU KAI-RIIWHI MO NGA TAONGA.

Nama.	Kai-tono.	Te tangata kua mate nona nga Taonga.
373	Kakau Ropiha (P.E. 334-1, 1/133)	.. .. Ani te Wera.
374	Maaka te Tiu (P.E. 336-1, 1/133)	.. .. Wiremu Nganarangi.

TONO KIA MAHIA E TE KOOTI HE OTA MO NGA MONI HEI UTU MO NGA RUURI KAHORE ANO KIA WHAKAEAINA.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.	Te nui o nga moni hei utunga.
375	Te Komihana o nga Whenua o te Karauna (Wh. 434-29, 2/131)	Taonui Nama 1	£42 6s. 9d.
376	Te Komihana o nga Whenua o te Karauna (Wh. 434-31, 2/131)	Taonui Nama 2	£55 18s. 3d.

KOOTI WHAKAWA TUARUA KI WHANGANUI, A TE 28 O NGA RA O NOWEMA, 1900.

"Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894."

Tari Kooti Whenua Maori, Poneke.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai ka tu te Kooti Whakawa Tuarua ki Whanganui, a te 28 o nga ra o Nowema 1900 ki te uiui ki te whakatauhoki i nga tono whakawa tuarua kua tukua mai mo runga mo nga whakataunga a te Kooti Whenua Maori e mau nei te whakaaturanga i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ko nga tangata katoa e whai tikanga ana ki aua tono mo haere ki reira a taua ra.

I tuhia i tenei te 7 o nga ra o Nowema, 1900.

NA ROPATA HIMI,
Kai-Rehita.

[Wellington, 1900-57.]

KUPU APITI.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.	Whakataunga e tonoa nei kia whakawakia tuaruatia.
1	Hiraka te Rango me etahi atu (na to ratou Kai-whakahaere, na A. L. D. Fraser)	Motukawa Nama 2A ..	He whakataunga i puta i te 6 o nga ra o Hanuere, 1900, i wewehea ai te whenua.
2	Topia Turoa me etahi atu (Wh. 436-3, 1/134)	Wahaarangi Nama 3 me 4	He whakataunga i puta i te 24 o nga ra o Hanuere, 1900, i wewehea ai te whenua.
3	Henare Tumango me etahi atu (Wh. 168-13, 1/135)	Pouwhakarua	He whakataunga i puta i te 29 o nga ra o Maehe, 1900, whakatauhoki i te nui o te paanga o ia tangata o ia tangata.
4	F. W. Cribb (Wh. 518-3, 1/136) ..	Paekaka	He whakataunga i puta i te 9 o nga ra o Maehe, 1900, i runga i te whakawa take paanga.
5	Kerei Korako Hira (Wh. 373-83, 1/137)	Urewera Nama 2B, C, me D; Rangiwaea 4F Nama 2B, Raetihi 4B, Ngarakau-whakarara, Ahuahu F, Tupapanui, Raketapauma 2B, Raketapauma 3B Nama 2, me Ranana	Nga whakataunga i puta i te 2 o nga ra o Pepuere, 1900, i whakaturia ai nga kai-riiwhi mo Te Nau, kua mate.
6	Wiremu Kiriwehi me etahi atu (Wh. 518-5, 1/138)	Paekaka	He whakataunga i puta i te 9 o nga ra o Maehe, 1900, i runga i te whakawa take paanga.
7	Maewa Ngarangi me Pehira Ngarangi (Wh. 151-53, 1/189)	Nukumaru 1A, Rangitatau Te Wairoa, Tekiona 418, Poraka XI, me etahi atu whenua	Nga whakataunga i puta i te 27 o nga ra o Maehe, 1900, i whakaturia ai nga kai-riiwhi mo te Natana-hira Pikikotuku, kua mate.
8	Taiuru te Rango me etahi atu (na o ratou roia, na Borlase and Barnicoat), (Wh. 169-15, 1/141)	Pouwhakarua Nama 1 ..	He whakataunga i puta i te 29 o nga ra o Maehe, 1900, whakatauhoki i te nui o te paanga o ia tangata o ia tangata.
9	Tapita Matina me tetahi atu (Wh. 211-21, 1/142)	Parewanui Nama 5 me 9 ..	He whakataunga i puta i te 12 o nga ra o Hurae, 1900, i whakaturia ai nga kai-riiwhi mo Hamuera Raikokiritia, kua mate.

Nama.	Kai-tono.	Te tangata kua mate.	Whakataunga e tonoa nei kia whakawakia tuaruatia.
10	Hohepa Tirere me etahi atu (P. 360-3, 1/143)	Tuatini Hakopa ..	He whakataunga i puta i te 23 o nga ra o Hurae, 1900, whakamana pukapuka whakamanga wira.

HE tono i raro i te Tekiona 39 o "Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894," i whakamanaia e tetahi Ota o te Kaunihera i tuhia i te 29 o nga ra o Akuhata, 1898, he mea kia ahei ai te tono, te whakawa, ano he tono whakawa tuarua i raro i te Tekiona 62 o "Te Ture Whakatikatika i nga Ture Whenua Maori, 1895."

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.	Te ahua o te Whakawa Tuarua.
11	Wiari Rangi Kauruora (Wh. 123-87, 1/130)	Ngapakihia, Rangiwaea, me Whakaihukawa	He tono whakawa tuarua mo the whakataunga a te Kooti Whenua Maori i tuhia i te 29 o nga ra o Nowema, 1895, i whakaturia ai nga kai-riiwhi mo Wiki Wiari.

TONO I RARO I TEKIONA 58 O "TE TURE WHAKATIKATIKA I NGA TURE WHENUA MAORI, 1895."

Nama.	Kai-tono.	Te tangata kua mate.	Te ahua o te tono.
12	Wereroa Kingi (na tona roia, na W. Corry), (Wh. 204-3, 1/140)	Meiha Keepa te Rangihwinui	Kia whakabaua a Wiki Keepa (i runga i tona tuunga hei kai-whakahaere mo te tupapaku) kia whakaatu i nga kaute o nga moni reti me era atu moni i puta i nga poraka ko Te Iwiroa Paraniamata Nama 2, me Nama 3, Matawerohia, Waitahanui Nama 4, me Kohipo.
13	Rora Hakaraia, Ripaka Tauri, Wereroa Kingi, me Nepia Tauri (na to ratou roia, na William Corry) (Wh. 204-5, 1/146)	Meiha Keepa te Rangihwinui	Kia whakabaua a Wiki Keepa (i runga i tona tuunga hei kai-whakahaere mo te tupapaku) kia whakaatu i nga kaute o nga moni reti me era atu moni i puta i nga poraka na Paraniamata Nama 2, Matawerohia, Waitahanui Nama 4, me Kohipo.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.	Te ahua o te tono.
14	Hone Potaka, Hare Topuru, me Naima Potaka (na o ratou roia, na Fitzherbert and Marshall), (Wh. 334-155, 1/145)	Tauakira 2c	He tono utu mo te whakakinonga i te whenua i runga i te mahi kerī i etahi rakau i runga i taua whenua me te haringa
15	Rongo te Paerau (na tona roia, na Gifford Marshall), (Na. 374-183, 2/76)	Awarua Nama 2c Nama 12B, me 12F, 2c Nama 13H, I, K, me X, 2c Nama 14, 3B Nama 2D, me 4c Nama 6	He tono kia whakatikatikaia nga he i kiia i mahia i te hanganga o nga ota whakatu kai-iiwhi ki nga paanga o Horima Paerau raua ko Ruakau Paerau, kua mate.

“Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894.”—Panuitanga Whakaatu i raro i nga Tikanga o Huarahi Whakahaere Nama 133.

Tari o te Kai-Rehita, Poneke, 6 Nowema, 1900.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai kua tukua mai he tono ki tetahi Kai-whakawa o te Kooti, kia whakaputaina he tiwhikete i raro i te tikanga o tekiona 55 o “Te Ture Kooti Whenua Maori, 1894,” whakatuturu i te tono o mau nei te whakaaturanga i raro iho nei. Ko nga kupu whakahaere katoa mo te whakaputanga o nga tiwhikete me tuku mai ki ahau i roto i nga ra tekau-ma-wha i muri mai i te ra i perhitia ai tenei panui i roto i te *Kahiti*.

NA ROPATA HIMI,
Kai-Rehita.

[Sec. 55, 1900-31.]

NGA TUKUNGA I WHAKAHUATIA I RUNGA AKE NEL.

Nama.	Te Ahua o te tuku.	Te ra i hainatia ai.	Te ingoa o te whenua.	Nga ingoa o nga tangata e whai tikanga ana ki taua whakahaere.
1	He hoko (1900-260)	..	27 o nga ra o Hepe-tema, 1900	Taonui Ahuatanga, Tekiona 9c Jane Desmond ki a Samuel Sanson.
2	He hoko (1900-261)	..	6 o nga ra o Oketopa, 1900	Taonui Ahuatanga, tetahi wahi o Wahanga 3B Hara Tauranga ki a Catherine Annie Fitzherbert.
3	He hoko (1900-262)	..	22 o nga ra o Oketopa, 1900	Heretaunga (Hutt), Tekiona 36, Wahanga 7 Rewiri Waitere me Arapata Waitere, ki a Eleanor Thoma.
4	He mokete (1900-263)	..	6 o nga ra o Nowema, 1900	Te Aro Pah, Tekiona 27 Henare Pumipi ki a Helen F. S. Russell.
5	He hoko (1900-264)	..	6 o nga ra o Oketopa, 1900	Manawatu-Kukutaauaki Nama 3, Tekiona 1A, Nama 37 Kararaina Hohepa ki a Godfrey Buchanan Baldwin.

I taia i runga i te Mana o te Kawanatanga o Niu Tirenī, e HOANI MAKAE, Kai-ta a te Kawanatanga, i Poneke.